

Φοινικικό «αλφάβητο», μια ιστορική απάτη

Δημήτρης Ι. Λάμπρου*

α. Αποτελεί η φοινικική γραφή «αλφάβητο»;

Κατά τη Γλωσσολογία ως «αλφάβητο» ορίζεται το «σύνολο συμβόλων με ορισμένη σειρά και τάξη, που χρησιμεύουν για να αποδίδονται οι στοιχειώδεις φθόγγοι μιας γλώσσας, με τον περιορισμό ο κάθε φθόγγος ν' αντιστοιχεί σ' ένα μόνο σύμβολο και αντίστροφα». Στην αλφαβητική γραφή επομένως (δηλαδή τη γραφή των λαών της Ευρώπης, της Αμερικής, της Αυστραλίας αλλά και άλλων περιοχών του πλανήτη) κάθε γράμμα αποδίδει ένα στοιχειώδη ήχο.

Τούτο δεν ισχύει στις ατελέστερες της αλφαβητικής συλλαβικές γραφές, στις οποίες κάθε σύμβολο αποδίδει μία συλλαβή (δύο ή και περισσότερους ήχους-φθόγγους), όπως π.χ. στις συλλαβικές ελληνικές γραφές Γραμμική Α και Β ένα σύμβολο αποδίδει τη συλλαβή κο (κ+ο), άλλο σύμβολο τη συλλαβή πο (π+ο) κ.ο.κ. Στη φοινικική γραφή (που διαθέτει μόνο σύμφωνα και κανένα φωνήεν), στα ελάχιστα διασωθέντα δείγματά της, η κατάσταση είναι ακόμα «χειρότερη», δεδομένου ότι κάθε σύμβολό της δεν αποδίδει ούτε καν μία συγκεκριμένη συλλαβή, αλλά διαφορετικές, που το διάβασμά τους αφήνεται στην «έμπνευση» του αναγνώστη. Έτσι π.χ. ένα σύμφωνο μπορεί να διαβαστεί ως μπα, μπου, μπε, μπι, μπο κ.ο.κ., ή κάποιο άλλο ως γκου, γκα, γκε, γκο κ.λπ. Επομένως, η φοινικική γραφή όχι μόνο δεν αποτελεί αλφάβητο, αλλά δεν είναι ούτε καν εξελιγμένη συλλαβική γραφή, του βαθμού τελειότητας των αντιστοιχών ελληνικών συλλαβικών.

Και είναι πράγματι καταπληκτικό το γεγονός, ότι έχει καθιερωθεί στην επιστήμη κατά τα τελευταία 150 χρόνια περίπου ο αντιφατικός όρος «φοινικικό αλφάβητο», προκειμένου για μία γραφή που δεν έχει καμία σχέση με την αλφαβητική. Και είναι ακόμη πιο απίστευτη η επιβολή του επιστημονικού δόγματος, ότι το ελληνικό αλφάβητο προήλθε από το φοινικικό, το οποίο όχι μόνο δεν είναι αλφάβητο, αλλά είναι μία ατελέστερη γραφή από τις ελληνικές Γραμμικές Γραφές Α και Β. Για τους λόγους αυτούς κατά τον προσφάτως εκλιπόντα πρόεδρο της Εταιρείας Ελλήνων Φιλολόγων Παν. Γεωργούντζο ο χαρακτηρισμός που έδωσε ο καθηγητής Γ. Μπαμπινιώτης στη φοινικική γραφή «οιονεί συλλαβικό αλφάβητο» (!) απορρίπτεται και πρέπει να αντικατασταθεί με το ορθό «καθαρώς συνεπτυγμένο συλλαβικό»

σύστημα γραφής (βλέπε Παν. Γεωργούντζου, Το Αλφάβητον Εφεύρεσις Ελληνική: άρθρο του στο περιοδικό Δαυλός, τεύχος 142, Οκτώβριος 1993, σ. 8242).

β. Η ελληνικότητα του αλφαβήτου

α) Οι αρχαιολογικές αποδείξεις

Η θεωρία ότι το Αλφάβητο είναι εφεύρεση των Φοινίκων συντηρήθηκε εκτός των άλλων με το επιχείρημα ότι ορισμένα σύμβολα της φοινικικής γραφής μοιάζουν με τα αλφαβητικά γράμματα, π.χ. το άλεφ είναι αντεστραμμένο ή πλαγιαστό το ελληνικό Α κ.λπ. Το επιχείρημα αυτό φαινόταν ισχυρό μέχρι προ 100 ετών περίπου, όταν οι γλωσσολόγοι και οι ιστορικοί ισχυρίζονταν ακόμη ότι οι Έλληνες δεν εγνώριζαν γραφή προ του 800 π.Χ.! Γύρω στο 1900 όμως ο Αρθούρος Έβανς ανέσκαψε την ελληνική Μινωική Κρήτη και ανακάλυψε τις ελληνικές Γραμμικές Γραφές, των οποίων σύμβολα ήταν ως σχήματα πανομοιότυπα προς τα 17 τουλάχιστον εκ των 24 γραμμάτων του ελληνικού Αλφαβήτου. Με δεδομένα α) ότι τα αρχαιότερα δείγματα των ελληνικών αυτών γραφών (Γραμμική Α και Β), που στη συνέχεια ανακαλύφθηκαν και στην Πύλο, στις Μυκήνες, στο Μενίδι, στη Θήβα, αλλά και βορειότερα, μέχρι τη γραμμή του Δούναβη και χρονολογήθηκαν τότε πριν από το 1500 π.Χ. και β) ότι οι Φοίνικες και η γραφή τους εμφανίζονται στην ιστορία όχι πριν το 1300 π.Χ. Ο Έβανς στο έργο του *Scripta Minoa* διετύπωσε, πρώτος αυτός, αμφιβολίες για την αλήθεια της θεωρίας ότι οι Έλληνες έλαβαν τη γραφή από τους Φοίνικες, εκφράζοντας ταυτόχρονα την επιστημονική υποψία ότι μάλλον συνέβη το αντίθετο.

Οι αμφιβολίες για τη μη προτεραιότητα των Φοινίκων έναντι των Ελλήνων στην ανακάλυψη της γραφής έγιναν βεβαιότητα, όταν ο καθηγητής Πωλ Φωρ, διεθνής αυθεντία της Προϊστορικής Αρχαιολογίας, δημοσίευσε στο αμερικάνικο αρχαιολογικό περιοδικό, εκδόσεως του Πανεπιστημίου της Ινδιάνας, *Nestor* (έτος 16ον, 1989, σελ. 2288) ανακοίνωση, στην οποία παραθέτει και αποκρυπτογραφεί πινακίδες ελληνικής Γραμμικής Γραφής, που βρέθηκαν σε ανασκαφές στο κυκλώπειο τείχος των Πιλικάτων της Ιθάκης και χρονολογήθηκαν με σύγχρονες μεθόδους στο 2700 π.Χ. Γλώσσα των πινακίδων είναι η Ελληνική και η αποκρυπτογράφηση του Φωρ απέδωσε φωνητικά το συλλαβικό κείμενο ως εξής: A]RE-DA-TI. DA-MI-U-A-. A-TE-NA-KA-NA-RE(ija)-TE. Η φωνητική αυτή απόδοση μεταφράζεται, κατά τον Γάλλο καθηγητή πάντοτε :«Ίδού τι εγώ η Αρεδάτις δίδω εις την άνασσαν, την θεάν Ρέαν: 100 αίγας, 10 πρόβατα, 3 χοίρους». Έτσι ο Φωρ απέδειξε ότι οι

Έλληνες έγραφαν και μιλούσαν ελληνικά τουλάχιστον 1.400 χρόνια πριν από την εμφάνιση των Φοινίκων και της γραφής τους στην ιστορία.

Αλλά οι αρχαιολογικές ανασκαφές στον ελληνικό χώρο την τελευταία 12ετία απέδωσαν και άλλες πολλές και μεγάλες εκπλήξεις: Οι Έλληνες έγραφαν όχι μόνο τις συλλαβικές Γραμμική Α και Β Γραφές τους αλλά και ένα είδος γραφής πανομοιότυπης με εκείνη του Αλφαβήτου τουλάχιστον από το 6.000 π.Χ. Πράγματι στο Δισπηλιό, μέσα στα νερά της λίμνης της Καστοριάς, ο καθηγητής Γ. Χουρμουζιάδης ανακάλυψε ενεπίγραφη πινακίδα με γραφή σχεδόν όμοια με την αλφαβητική, η οποία χρονολογήθηκε με τις σύγχρονες μεθόδους του ραδιενεργού άνθρακα (C14) και της οπτικής θερμοφωταύγειας στο 5250 π.Χ. Τρία χρόνια αργότερα ο έφορος Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Ν. Σαμψών, ανασκάπτοντας το «Σπήλαιο του Κύκλωπα» της ερημονησίδας Γιούρα Αλοννήσου (Βόρειες Σποράδες), ανακάλυψε θραύσματα αγγείων («όστρακα») με γράμματα πανομοιότυπα με εκείνα του σημερινού ελληνικού Αλφαβήτου, τα οποία χρονολογήθηκαν με τις ίδιες μεθόδους στο 5500-6000 π.Χ. Ο ίδιος αρχαιολόγος διενεργώντας το 1995 ανασκαφές στη Μήλο, ανακάλυψε «πρωτοκυκλαδικά αγγεία» των μέσων της 3^{ης} χιλιετίας π.Χ., που έφεραν πανομοιότυπα τα γράμματα του Ελληνικού Αλφαβήτου Χ,Ν,Μ,Κ,Ξ,Π,Ο,Ε. Είναι πρόδηλο, ότι οι αρχαιολογικές αυτές ανακαλύψεις όχι απλώς προσέδωσαν ήδη το χαρακτήρα του κωμικού στη λεγόμενη «Φοινικική Θεωρία» περί ανακαλύψεως της γραφής, αλλά ανατρέπουν εκ βάθρων ολόκληρη την επίσημη χρονολόγηση της ελληνικής Ιστορίας, όπως αυτή διδάσκεται, αλλά και την επίσημη παγκόσμια Ιστορία του Πολιτισμού.

β) Η οιονεί μαθηματική απόδειξη

Αλλά παράλληλα προς την κατεδάφιση του χάρτινου οικοδομήματος του «Φοινικικού» αλφαβήτου με τη βοήθεια της αρχαιολογικής σκαπάνης, προέκυψε κι ένα νέο συντριπτικό στοιχείο, που μας το πρόσφερε η επί 20 χρόνια σεμνή και αθόρυβη μελέτη της ελληνικής Γλώσσας και Γραφής από έναν μεγάλο ερευνητή, τον Ηλία Λ. Τσατσόμοιρο, που δυστυχώς χάθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 1991, αφού όμως πρόλαβε να ολοκληρώσει, λίγους μήνες πριν απ' τον αδόκητο θάνατό του, την ριζοσπαστική έρευνά του «Ιστορία Γενέσεως της Ελληνικής Γλώσσας - Από τον έλλοπα θηρευτή μέχρι την εποχή του Διός- Η αποκωδικοποίηση του Ελληνικού Αλφαβήτου».

Στην έρευνά του αυτή, την οποία ο υπογράφων το παρόν άρθρο είχα την τιμή να εκδώσω (έκδοση «Δαυλός», 1991) και να την επιμεληθώ φιλολογικά -αλλά και να συνεργασθώ μαζί του επί μία δεκαετία συζητώντας τα άπειρα προβλήματα που προέκυπταν στην πορεία της και δημοσιεύοντας υπό μορφή άρθρων τμήματά της στον «Δαυλό»- ο αείμνηστος συνεργάτης μου απέδειξε με θαυμαστό τρόπο ότι κάθε γράμμα του ελληνικού Αλφαβήτου περιέχει μια σταθερή κωδική σημασία, την οποία εισάγει κυριολεκτικά ή μεταφορικά ως επί μέρους έννοια στην γενική έννοια κάθε ελληνικής λέξεως στην οποία ανήκει. Έτσι τελικά κάθε (αρχαία) ελληνική λέξη αποτελεί ένα οιονεί αρκτικόλεξο [όπως π.χ. Δ(ημόσια) Ε(πιχείρηση) Η(λεκτρισμού): ΔΕΗ], όπου κάθε γράμμα (ανάλογα με τη θέση που κατέχει στην σειρά των γραμμάτων της λέξεως) δίνει ένα σημαντικό ή λιγότερο σημαντικό νοηματικό στοιχείο της και όλα μαζί δίνουν τον λογικό ορισμό της έννοιας που εκφράζει η λέξη. Σημειώνεται εδώ, ότι την «ειδοποιός διαφορά» της έννοιας δίνει συνήθως το αρκτικό γράμμα.

Δεν υπάρχει εδώ ασφαλώς ο χώρος, για να παρουσιάσω τις κωδικές σημασίες των γραμμάτων του ελληνικού Αλφαβήτου εν τω συνόλω τους, όπως αναλύονται στην επαναστατική αυτή ανακάλυψη στον τομέα της μελέτης του ανθρωπίνου Λόγου. Αλλά ενδεικτικά θα διαλέξω ένα μόνο απ' τα 24 γράμματά μας, το υ ή Υ (μια που αυτό θεωρείται και ως «αντιπροσωπευτικά ελληνικό», Υ Greacum στο δήθεν «Λατινικό» Αλφάβητο, που δεν είναι άλλο από μία παραλλαγή του ελληνικού, της Χαλκίδας). Το ύψιλον λοιπόν, όπως και το σχήμα του δείχνει, έχει την κωδική σημασία της κοιλότητας ή (ανεστραμμένο) της κυρτότητας και αυτήν εισάγει στις έννοιες των ελληνικών λέξεων που το περιέχουν -και κατ' επέκταση, ενίοτε, και την σημασία των υγρών (τα οποία διά φυσικής ροής καταλήγουν και γεμίζουν την κοιλότητα). Προχείρως αναφέρω μερικές ονομασίες αγγείων και υγρών (βλέπε το σχήμα της φωτοτυπίας του εξωφύλλου του βιβλίου στη σελ. 13742, όπου το αμφικωνικό κ-Υ-πελλο είναι του 2700 π.Χ. και απόκειται στο Μουσείο Ηρακλείου: στις αναφερόμενες εκεί λέξεις μπορούν να προστεθούν και πολλές άλλες όπως κοτ-Υ-λη, γο-Υ-ττος, τρ-Υ-βλίον, π-Υ-ξίς, αμφορε-Υ-ς, β-Υ-τίον, λ-Υ-χνος, πρόχο-Υ-ς, σκε-Υ-ος κ.λπ. -όλες με την σημασία του κοίλου αντικειμένου), αλλά και πλείστες άλλες λέξεις όπως κ-Υ-ησις (κυρτότητα της κοιλιάς της εγκ-Υ-ου γυναίκας), κ-Υ-μα (κυρτότητα ή κοιλότητα στην επιφάνεια της θάλασσας), κρ-Υ-πτη (κοιλότητα εδάφους), Υ-πό (η πρόθεση: κοιλότητα κάτω από μία στάθμη ή επίπεδο), Υ-πέρ (η πρόθεση: κυρτότητα πάνω από μία στάθμη ή επίπεδο=Υ-ψος), όλες οι λέξεις που έχουν ως πρώτα συνθετικά τους τις προθέσεις Υ-πό και Υ-πέρ, που ανέρχονται σε εκατοντάδες, αλλά και χιλιάδες άλλες. Η μεγαλοφυής αυτή ανακάλυψη, την οποία δυστυχώς η επίσημη επιστήμη επί 8 χρόνια εξακολουθεί να «αγνοή», αν και αποτελεί

συνέχεια και ολοκλήρωση της λησμονημένης Πλατωνικής προσεγγίσεως του προβλήματος της γλώσσας («Κρατύλος»):

1. Διαλύει οριστικά τη θεωρία, ότι η ελληνική Γλώσσα προήλθε από άλλη (την δήθεν «Ινδοευρωπαϊκή»), δεδομένου ότι αποδεικνύεται ως η μόνη μη συμβατική γλώσσα του κόσμου, η μόνη γλώσσα δηλαδή που παρουσιάζει αιτιώδη σχέση μεταξύ του σημαίνοντός της (λέξεως) και του σημαινομένου της (του πράγματος που ονομάζει η λέξη).

2. Κατ' επέκταση αποδεικνύει, ότι είναι η πρώτη και η μόνη δημιουργηθείσα γλώσσα του ανθρωπίνου είδους, από την παραφθορά της οποίας απέρρευσαν οι συμβατικές γλώσσες (δηλαδή αυτές όπου υπάρχει αναιτιώδης σχέση μεταξύ σημαίνοντος και σημαινομένου), όπως είναι όλες ανεξαιρέτως οι λοιπές γλώσσες του πλανήτη.

3. Αποδεικνύει κατά μη επιδεχόμενο καμία λογική αμφισβήτηση τρόπο, ότι το Αλφάβητο έγινε από τους Έλληνες, για να αποδώσουν με τα κωδικά τους 24 ή 27 γράμματα τις έννοιες των ελληνικών λέξεων -και μόνον αυτών.

4. Δείχνει συγκριτικά, ότι τα σύμβολα της φοινικικής γραφής και οι ονομασίες τους («αλεφ»=βόδι, «μπεθ»=καλύβα, «γκιμέλ»=καμήλα κ.λπ.) όχι μόνο δεν περικλείουν κωδικές ονομασίες, αλλά συνάπτονται ή παραπέμπουν σε πρωτόγονες ζωικές καταστάσεις.

γ. το απόσπασμα του Ηροδότου

Όλοι οι αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς που αναφέρονται στο Αλφάβητο («Γράμματα», όπως το έλεγαν), το θεωρούν πανάρχαια ελληνική εφεύρεση (του Προμηθέα, του Παλαμήδη, του Λίνου κ.λπ.). Η θεωρία του «Φοινικικού» Αλφαβήτου πάντοτε στηριζόταν και στηρίζεται ακόμη από τους υποστηρικτές της σε μία εξαίρεση του κανόνα αυτού. Την εξαίρεση αυτή αποτελεί ένα απόσπασμα του Ηροδότου, που ο ίδιος παρουσιάζει ως προσωπική γνώμη του («ως εμοί δοκέει» = όπως μου φαίνεται...), την οποία σχημάτισε, όπως αναφέρει σε προηγούμενη παράγραφο, «αναπυθνόμενος» (=παίρνοντας πληροφορίες από άλλους). Αλλά ας δούμε το κείμενο του Ηροδότου («Ιστορία, Ε 58»):

«58. Οι δε Φοίνικες ούτοι οι συν Κάδμω απικόμενοι τών ήσαν Γεφυραίοι άλλα τε πολλά οικήσαντες ταύτην την χώρην εισήγαγον διδασκάλια ες τους Έλληνας και δη και γράμματα,

ουκ εόντα πριν Έλλησι ως εμοί δοκέει, πρώτα μεν τοίσι και άπαντες χρέωνται Φοίνικες· μετά δε χρόνου προβαίνοντος άμα τη φωνή μετέβαλλον και τον ρυθμόν των γραμμάτων».

[58. Οι δε Φοίνικες αυτοί, που μαζί με τον Κάδμο αφίχθησαν, εκ των οποίων και οι Γεφυραίοι, και σε πολλά άλλα μέρη κατοικήσαντες την χώραν αυτήν εισήγαγαν και τέχνες (νέες ή άγνωστες) στους Έλληνες και μάλιστα και (κάποια) γραφή, η οποία δεν ήταν γνωστή πριν στους Έλληνες, καθώς εγώ νομίζω, πρώτα αυτήν την γραφή την οποίαν και όλοι οι Φοίνικες μεταχειρίζονται· μετά όμως με την πάροδο του χρόνου (οι Φοίνικες) μετέβαλλαν μαζί με τη γλώσσα (τους) και το είδος αυτό της γραφής].

Στο απόσπασμα αυτό το σημαντικότερο είναι, ότι στην κρίσιμη φράση («άμα τη φωνή μετέβαλλον και τον ρυθμόν των γραμμάτων») αποκαλύπτεται, ότι οι Φοίνικες-Γεφυραίοι, που πήγαν στη Βοιωτία με τον Κάδμο, έφεραν από την Φοινίκη κάποια γραφή τους, αλλά καθώς οι Φοίνικες άλλαξαν τη γλώσσα τους (έμαθαν πια δηλαδή τα Ελληνικά), άλλαξαν και αυτή τη γραφή τους (έγραφαν πια δηλαδή με την υπάρχουσα στη Βοιωτία πανάρχαια ελληνική γραφή). Στη δήλωση λοιπόν αυτή του Ηροδότου οι μεταφραστές δίνουν το νόημα, ότι οι ντόπιοι Έλληνες Βοιωτοί και όχι οι Φοίνικες μετανάστες άλλαξαν την δική τους γλώσσα και γραφή και υιοθέτησαν τη φοινικική!

Στην γενικά ασυνάρτητη αυτή αναφορά στο Αλφάβητο, όπως διασώθηκε, είναι προφανείς και οι παρεμβάσεις-αλλοιώσεις που ακολουθούν στο κείμενο και που διαπράχθηκαν άγνωστο από ποιους και πότε. Αλλά ας δούμε την ύποπτη συνέχεια του κειμένου, όπως έφθασε σ' εμάς:

«Περιοίκεον δε σφέας τα πολλά των χώρων τούτον τον χρόνον Ελλήνων Ίωνες οι παραλαβόντες διδαχή παρά των Φοινίκων τα γράμματα, μεταρρυθμίσαντες σφέων ολίγα εχρέωντο, χρεώμενοι δε εφάτισαν, ώσπερ και το δίκαιον έφερε εισαγαγόντων Φοινίκων ες την Ελλάδα, Φοινίκηια κεκλήσθαι».

[Κατοικούσαν δε περίξ αυτών (των Φοινίκων) στα περισσότερα μέρη κατ' εκείνο τον χρόνο (του Κάδμου) εκ των Ελλήνων Ίωνες, οι οποίοι παραλαβόντες διά της επαφής ή και διδασκαλίας παρά των Φοινίκων τη γραφή τους άλλαξαντες την μορφή της γραφής αυτών ολίγα μετεχειρίζοντο. Μεταχειριζόμενοι δε αυτά είπαν, καθώς ήταν δίκαιο, επειδή τα εισήγαγαν στην Ελλάδα Φοίνικες, να ονομάζονται Φοινικά.]

Η αναφορά αυτή, κατά των Η. Τσατσόμοιρο («Δαυλός», τ. 118), ότι δηλαδή εκ των Ελλήνων οι Ίωνες οι κατοικούντες πέριξ των Φοινίκων παρέλαβαν τη Φοινικική γραφή και λίγα γράμματα της μεταχειρίζονταν, αφού τα τροποποίησαν, και χάριν του δικαίου, επειδή οι Φοίνικες τα εισήγαγαν στη Ελλάδα, τα ωνόμασαν Φοινικικά, αποτελεί κραυγαλέα αντίφαση και συνεπώς πρόκειται για πλαστή υποπαράγραφο, δήθεν επεξηγηματική, η οποία σκοπεύει να καταστήσει αβαρή την προηγηθείσα πληροφορία «άμα τη φωνή μετέβαλλον και τον ρυθμόν των γραμμάτων». Και όμως η «Φοινικική Θεωρία» θεμελιώθηκε εξ ολοκλήρου και συντηρείται πάνω στο θεμέλιο της προφανούς αυτής πλαστογραφίας.

Η «Φοινικική Θεωρία» καθιερώθηκε στην Ευρώπη σε μία εποχή που, όπως γράφει ο διαπρεπής σύγχρονος Άγγλος κλασικός φιλόλογος S. G. Rembroke (The Legacy of Greece, εκδ. Oxford University Press, 1984), «στους Φοίνικες γενικά εδίδετο ένας ρόλος ενδιαμέσων», που ξέφευγε από οιαδήποτε πληροφορία της ιστορίας, ένας ρόλος δηλαδή μεταφορέων της σοφίας και του πολιτισμού του περιουσίου λαού του Ισραήλ στους απολίτιστους λαούς και δη στους Έλληνες. Αυτά βέβαια είναι συγχωρητέα, αφού λέγοντας περί τα τέλη του Μεσαίωνα, οπότε ο θρησκευτικός φανατισμός και ο σκοταδισμός είχαν φθάσει σε τέτοιο σημείο, ώστε να θέλουν την κόρη του Αγαμέμνονος Ιφιγένεια ως κόρη του Ιεφθά, τον Δευκαλίωνα ως Νώε, τον Άπι ως σύμβουλο του Ιωσήφ, τον Απόλλωνα, τον Πρίαμο, τον Τειρεσία και τον Ορφέα ως διαστροφές του Μωυσή, την ιστορία των Αργοναυτών ως διάβαση των Ισραηλιτών από την Αίγυπτο στην Παλαιστίνη και άλλα πολλά παρόμοια. Αυτές τις επισημάνσεις τις κάνει ο Rembroke.

Και καταλήγουμε εμείς: Τότε ο Ελληνισμός, ευρισκόμενος από άποψη εθνικής αυτοσυνειδησίας σε κωματώδη πνευματική κατάσταση και από άποψη ιστορικής αυτογνωσίας σε αφασία, ήταν εντελώς ανίκανος να υπερασπισθεί την ιστορία του και τον πολιτισμό του, και γι' αυτό δεν αντιδρούσε και δεν μπορούσε να αντιδράσει. Σήμερα με την ανοχή ή και τη συνηγορία μας κάνουν τη γλώσσα μας «Ινδοευρωπαϊκή», τη γραφή μας «φοινικική», την Αθηνά μας και τον Σωκράτη μας «μαύρους» και τον πολιτισμό μας «αφρικανικό». Τώρα άραγε σε ποια πνευματική κατάσταση βρισκόμαστε;

Το παρόν άρθρο είναι ευρέως αναδημοσιευμένο σε διάφορους ιστοτόπους

* Ο Δημήτρης Ι. Λάμπρου είναι εκδότης του περιοδικού Δαυλός